

ב / סדר עבודה.

עבודה זו מלוקטת מתוך שבעה כתבי יד אלה:

- (1) קמברייג', כ"י וסטמינסטר 171. דף אחד כתב מרובע נקוד לסרוגין. מעבר מזה שער הספר: סדרא דכפורה ליכין בן אברהם זכה ויחיה ללמוד וללמד ולעשות אמן (כלומר, הכ"י שייך ליכין בן אברהם), ומעבר מזה: בשם יי נעשה ונצליח. אחריו תחלת העבודה עד סוף ש' ט (נעלם).
- (2) שם, כ"י וסטמינסטר 145. דף אחד, חלק מכ"י הג' לומכיל מקצת מאות וי מתבת "ממורח" (ש' עט) עד תבת "חנותם" (ש' צה).
- (3) לנינגרד, כ"י אנטונין 1015 (שני דפים).
- (4) קמברייג', T-S 8 H 215 (שני דפים). שניהם חלקי כ"י אחד, כתב מרובע מנקד ברובו, 20 שורות לעמוד. דף א מכ"י 3 מתחיל באמצעו של סילוק ארמי ליד"כ (לדוגמא: ויום עשיני מיקרין שהוא צום דכפורים וביה משתדן לימא שטרין וכל עללי עמא עברין וישראל לאבוהון סקרין ולבביהון באימה תברין דמן לקדישין ועירין), אחריו "אופן" (חלקי קדושה שלאחר הסילוק): כבודו אמוני נקה (ד' 1269), ואחריו "סדר דר' נחמיה", עד ש' כ (בניקין); דף ב ממשיך את העבודה מש' קכו (מעשה) עד ש' קעט (וכשילים). כ"י 4 מתחיל באמצע אות ג מס' הא"ב (גשים, ש' כא) ונפסק באמצע אות ח (חק לסעודת, ש' קכה).
- (5) אוכספורד, כ"י בודלי 2740/8. דף אחד, כתב מרובע מנקד, 24 שורות לעמוד. נדפס כפיוט אנגימי בשטודן לאלבוני, עמ' 172-173, ומכיל את האותיות מ-ס (ש' קס-רג).
- (6) קמברייג' T-S 8 H 67 (דף אחד),

י ניקוד זה אין בו אלא חמש (שש) תנועות (פתח צרי חירק חולם שורק [קמץ קסון]) ושוא (השוא: ה. ילון, תורת הנקוד, ירושלים תח"ץ, מבוא; הנ"ל, קונטרסים לעניני הלשון העברית, א 38). קמץ גדול כלול בפתח: אפר ויהי בן בכל מפעלם (ש' יא-יב), שרשים (ש' סה), תורת הנקוד, שם), בארץ (ש' קיד) וכדו'. - סגול כלול בצרי: אפס (ש' ז), נצתקת (לב), נחפרה (קמח), בתשר (קסו), יוצאים מן הכלל: מלל (ב), אריה (לא). - קמץ קסון לא נמצא אלא פעם אחת: שבעה (קס). - חסף כלול בשוא: אהלל (א), אחדים (ו), ומאניה (לח), חללים (קינ) ועוד. - י מרבה להשתמש במתן לציון העניה: זרק, ומסיב (קסה), להרצלה, ערך (קסו). אישי כהן (רס) ועוד. - I. Elbogen: Studien zur Geschichte des jüdischen Gottesdienstes, Berlin 1907 - משונים החלקים מ-ג, שבראשון אחד עשר בתים, ובשני שלשה עשר. - י זה

(7) קמברייג' T-S H 6¹⁸ (דף אחד). שניהם חלקי כ"י אחד, כתב מרובע (בלי נקוד) 18 שורות לעמוד. כ"י 6 מכיל את האותיות פ-צ (שו' רנד-רפח). כ"י 7 נדפס בשטורדן הנ"ל, עמ' 154-155, כפיט של „נחמה?", ומכיל את סוף העבודה, מאות ש (שו' רפט) ואילך.

מתוך חלקי העבודה השלמים מתברר שהיו בה כב חלקים (כמספר אותיות הא"ב) בני יב' בתים מרובעים, שאחד עשר מהם פותחים באות משותפת מסי' הא"ב, ובאחרון חתום נחמיה (,,מ"י) תמיד בתבות סמוכות). לכאורה נדמה שחלק א (אנאים גבורות) אינו ממנן כב החלקים, שכן נבדל הוא מהם במבנהו (בתיו בני שמונה טורים המסיימים בפסוק: פותח ב"ברוך"). אולם מאות א שבראשי בתיו מסתבר שהוא הוא הראשון בכ"ב חלקי העבודה, ולא נשתנתה צורתו אלא להיותו רשות ופתיחה לטף העבודה. בו חתם המתברר את שמו בשתי דרכים, אחת כפולה ואחת פשוטה בסירוגין, כמסומן במקומו. לפי תכנה יש בעבודה זו שלשה חלקים: א) רשות (אות א). ב) תיאור מעשה בראשית ותולדות האומה עד אהרן הכהן (אות ג) מעשה יום א; אות ד: יום ב; אות ה: יום ג; אות ו: יום ד; אות ז: יום ה; אות ח: יום ו; אות ט: מאדם עד קין; אות י: מאנוש עד דור המבול; אות כ: דור הפלגה). ג) טף העבודה (מאות מ ואילך).

סדר דר' נחמיה

אֲנָאִים גְּבוּרוֹת אֵל / וְשֵׁם עֲזָרָא אֱלֹהִי
נְחוֹת קִנְצִי מָלֵל / לְמַעַנִי אוֹם לֹאֵל
אֲנָמִיף בְּלַע וְחָלָל / מְצֹא סְלִיחָה בְּפָלֵל
נְחוֹת דְּעִי כְּהוֹאֵל / בְּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

אֲתָד הוּא לְבָדוֹ / וְאֵין אֱלֹהִים בְּלָעָדוֹ
מִוֶּשֶׁל בְּכָל מַעֲבָדוֹ / וְהוּא חִילוּף עֵיבֻדוֹ

ה

דרכן של כמה רשויות לסדר העבודה. ע"י שטורדן הנ"ל 119 (אדמוק בצהרים). 156 (אשפור סיח מלולי). 189 (אקראך ותענה).

ב) (סדר דר' נחמיה) א) אנאים. כ"י 1 אנאום. - ב) נחות. כך בשני המקורות, ואולי מלי. „נחת" הארמי ור"ל: ירוד לסופו ותכליתו של דבר. - קנצי (איוב יח ב). ע"י קלצקין אוצר המונחים הסילוסופיים (להלן: קלצקין) ערך קנץ, וב"שטורדן" 156: קנצי לקח הלעיטני. - למעני אום (כ"י 1 אום). לא ארע פירוש. - ג) אולי ר"ל: אשפיל ואכניע דברי בלע וחילול. - ד) חוות דעי. איוב לב ו. - ברוך יי. ש"א כה לב ועוד בכ"מ. בכ"י 1 מעיקרא: ברוך אלהי יש (ואולי עיקר). נוסף "יין" בין השיטין. - ו) ר' דוד אלמקמץ (בן דוד של רס"ג): וראוי הוא שיהא הבורא חילוף מהנברא (עס"י קלצקין ערך חילוף).

אַחַר אָפּס צידוֹ / וּבְכָל אַחָדִים יִיחודוֹ
אַמֶּן שְׁמוֹ וְהודוֹ / וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ

אַמֶּת הוּא לְעוֹלָם / וּמְכַל עֵץ נַעֲלָם
הָדוּר בְּלִשׁוֹנוֹת כּוֹלָם / מִהָעוֹלָם עוֹד הָעוֹלָם
אַמֶּר וְהִיא עוֹלָם / וְהוּא מְצִיאת עוֹלָם
בֶּן בְּכַל מַסְעָלָם / בְּרוּךְ הִי לְעוֹלָם

אַן זָר אָתוּ / וְיֵשׁ אִם... לַדְמוּתוֹ
נִקְדָּם יְחִידִי בְּשִׁבְתּוֹ / וְאַן צוּר בְּלִתּוֹ
אַיָּה שׁוֹקֵל מִחֲשַׁבְתּוֹ / חוֹפֵשׁ חֶקֶר עֲצָמוֹ
שָׁרָה לְבָבוֹת תְּכַנְתּוֹ / בְּרוּךְ) כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ

אַהֲדוּצוֹ בְּשִׁיר הַצִּיּוֹן / זָמַר וְנִיצוּחַ בְּרִיצִיּוֹן
לְלַמֵּד בְּפִתּוֹחַ חֲבִיּוֹן / יִיחוד הָעֵינֶקֶר לְמִצִּיּוֹן
אַהֲג רֶגֶן בְּהַצִּיּוֹן / לְגִלְגַּל הַכֹּל בְּגִלְיָוִן
מְתוֹק שֶׁכֶּל בְּנִיקִיּוֹן / (וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן)

נָשִׁים ... כִּיִּם / בְּרוּדִים ... כִּיִּם] (כִּיִּם)

נָתַן לָמוֹ מִהֶלְכִּים / ... [צָב]אוֹת מְלָאכִים

[נִי...] לְכָל / ... פָּעַל כָּל

... בְּשִׁחוּךְ לְכָל / שֶׁהוּא כָּל [יְכוֹל]

(ז) ובכל אחדים. נ"ל לפרש עפ"י חובת הלבבות, שער היחוד ס: ידענו דעת ברורה כי האחרות אשר אמרנו על כל אחד מהברואים ע"ד העברה נאצלת מענין האחר האמת. - ח) וברוך. תה' עב יס. - יא) כתר מלכות: לך המציאות אשר מוצל מאורו נהיה כל הוה. - יב) ברוך תה' פס נג. - יג) נקוד: לְדְמוּתוֹ. - יד) נקוד: יְחִידִי (ארמית: יחידאי). - טו) נ"ל: שר ורואה תכונת הלבבות. - ברוך. אין זה פסוק (והכונה לברוך שם כבוד מלכותו, מתפלת ביהמ"ק). - יז) אהודנו, בכ"י: איחדנו, ותיקנתי לפי הסימן. - יח-יט) לא נהירה לי כוונתו. - כ) מקור חיים לרשב"ג (עפ"י קלצקין ערך נקי): והשכל קבולו חזק וכו' ועל כן יתחייב שיהיה עצמו יותר דק ויותר נקי מכל העצמים שתחתיו. - וברוך (בר' יד כ), כך נ"ל להשלים בהתאם לשאר הבתים. - כה) נוהר, אור. אמשון, חשך, לילה. - כח) יקריע, מדרש כונן (אוצמ"ד 254): הושיט (הקב"ה) את אצבעו וקרעם (למים) לשני חלקים ... הה"ד יהי רקיע בתוך המים אל תקרי רקיע אלא קריע. - כט) ע"י ושם שו' פה. - לא) דירות, ספק: דירות. - אוסקת (עולה), נזר מ"אסק"י, תה'

כה

נוֹהֵר וגַם אֶמְשֹׁחַן / חֹקְמוּ ... שׁוֹחַ
מַעֲשֵׂה יוֹם רָאשׁוֹן / [הֵאָרָא] אֶחָרוֹן וְרָאשׁוֹן

דִּיבֵר יְהִי רְקִיעַ / בְּתוֹךְ [יְהִי] מִבְּקִיעַ
לַיִמִּים כְּבִדְל יִקְרִיעַ / וְאִיר בְּנִתִּים] לְהַמְצִיעַ

דִּילָה מִיָּם זָכְרִים / וּנְקֻבוֹת בְּמִשָּׁה צְרוּרִים
אֵלֹו לְאֵשׁ חֲבוּרִים / וְאֵלֹו לְאֶרֶץ מְסוּרִים

ל

דִּירוֹת אֲדִיָּה אוֹסְקָת / וּבְלִיחוֹת אִירַת מִתְחַנֶּקֶת
וּבְמִי זָכְרִים נִדְבָקָת / וְלַעֲנִינַת עֲבִים נַעֲתָקָת

דָּאִים בְּגִי יָמִים / וּבְמִי נְקֻבוֹת נִזְרָמִים
נַעֲץ יִפּוֹל מִמְּרוּמִים / לְהַרְבִּיב סִפּוּק תְּלָמִים

לה

דִּיבֵק מִמִּים נָאֵשׁ / דוֹהֵר חֲצוּבֵי אֵשׁ
לְהַקְדִּישׁ כְּנֶהְרֵי אֵשׁ / לְאֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ

דוֹלוּ מִמַּדּוֹת שְׁמוֹנָה / מֵאֲכִילָה וּמִשְׁתִּיָּה וּמִשְׁנִיָּה
וּמִקְנָאָה וּמִעֶרְף וּמֵאֲנִינָה / וּמִלִּישְׁבָּה וּמִיַּנְיָעָה לְרַנְנָה

דִּרְךְ מִיָּי יָצוּרִים / כִּימֵי הַשָּׁנָה סְפוּרִים
אֲרוּגִים כְּמִי - בְּשָׂרִים / מְלִיחַ וּמַעֲסָר וּמִקְרִים

מ

דוֹגְלוּ בְּעוֹרְף וְרִגְלִים / יְדִידִים וּרְגִלִּים וְעֵינִים
וְעוֹרְף וְחוֹטָם וְנִרְגָּרִים / אוֹכְלֵי כֹאחַר בִּשְׁנִים

דוֹמִים שְׁלוֹשׁ כְּרוּאִים / וְשִׁלֵּשׁ כְּאָדָם בְּרוּאִים
רוּאִים וְלֹא נִרְאִים / וּבִקְצָה תֵּבֵל דָּאִים

קלט ח. - אירית. אוצ"ל: איריה. - לב) נעתקת. ג"ל והסכת ונעשית ענינים. ע"י קלצקין ע' העתק. העתקה. עתק. - לו) בני ימים, ממעל לימים. - ובמי נקבות. ע"י ב"ר יג. - לד) ועץ יסול (קה' יא נ) לא אדע כוונתו. - להרביב, להוריד רביבים. - לה-לו) מדבר במלאכים שנבראו ביום ב (סדר' א ד). - דוהר, מצוי הרבה בפיוט כתואר למלאכים (אולי על שם קסיתם וסיסתם המהירה), השוה: דוהרי דולקים (אדירי איומה, דו"א 1133). - לו-לח) דולו, הורמו והופרשו. כלו' אין בהם שמונה מדות אלה, ובחינה זו א לא נמנו אלא ארבע: ישיבה תחרות (= קנאה) ערף עיפוי (= יגיעה). - לס-מב) ראה גשם הע' סח-ע. - מליח, אוצ"ל: מרוח, כמו בנשם שו' ע. - טסח השורות מא-מב נ"ל מטמנם. - נקוד: כֹּאחַר בִּשְׁנִים, ולי נראה: אוכל אֶחָד כְּשָׁנִים (נני שכתב א 185: וכשהן אוכלין אוכלין כשנים). - מנ-מד) חנינה זו א: ת"ר ששה דברים נאמרו בשדים שלשה כמלאכי השרת ושלשה כבני אדם וכו'. - כרואים, אוצ"ל: כדואים (כמלאכים).

דעותם מים ואֲתִים /	מה
..... /	
..... [ד] /	
..... איבול / ובש.....	
..... [ג] / ח.....] להכני	
מִבְּדֵל [י] / ח.....]	ג
הָקוּוּ מְוָרִים בְּמוֹרְדִּי /	
..... / וְעוֹמְקוֹ כְּמוֹהַ הַיָּרֵד	
..... [ה] /	
קֶרְקְסִי שְׁמִים / ...	
הָאֶרֶץ כֶּכֶף הוֹכֵחַ /	נה
הַיּוֹתֵם מִעֲבֹרוֹת לְעוֹבְרָה / עב...	
הַחֲלִיל בְּנִבְכֵי מִים / מִים בּוֹלְעִים מִים	
לְהִילֹךְ נַחֲלִי מִים / שָׁבִים בְּחֲלִילִי תְהוֹמִים	
הַיִּשְׁלִים גִּזְעִים מְפֻסִּים / דוֹהָרִים עֲזִים וּבּוֹכִים	
לֹאִי מְלֶה מְלָכִים / גִּזְעָם וְצָרָם כְּבָרִיכִים	ס
הַסִּיג לַחֲלָדוֹת חוֹל / וְאֶרֶץ כָּאִי לְזָחוּל	
חוֹק עוֹלָם לַחוֹל / כְּבִין קוֹדֵשׁ לַחוֹל	
הַיּוֹתֵם לְרַעִים / וְקָרַע תְּהוֹמֵי נְבוֹעִים	
וְהַדְּשִׂא מִי[נִי] זְרָעִים / אֶלֶף וּמֵאֲתָיִם וְתִשְׁעִים	

מה נקוד: דַּעוּחַם. - נא) רומז לבר' א.ס. - נד) קֶרְקְסִי (כך בכ"י). פדר"א: קורקסי השמים במימי אוקיינוס הם אחוים. - נו) החלילי, עשה מקומות חלולים. - בולעים, עי' נשם שו' צ. - נס-ס) ראה נשם שו' צ. - נקוד: הַיִּשְׁלִים "לִים" מסוּשְׁט וספֶק. - ובוכים (כך בכ"י), נזר מ"נבכי ים" (אויב לח סו), שנדרש ל' בכיה (שמ"ר סו כב), ועי' ברייתא דמעשה בראשית (אוצמ"ד 317): והמים התחתונים ... ונקרא שמם מים בוכים בשעה שחצה (הקב"ה) המים ולקח מים העליונים בכו התחתונים בכי גדול שלא זכו לעלות וכו' (ועי' ש 315). - כבריכים = כְּבִבְרָכּוֹת. - סא) נקוד הַסִּיג לַחֲלָדוֹת, ולא אדע פירושו. - סנ) לרעים, לא אדע מהו. - סר-סח) ראה ר"י אביתור בסדר העבודה (קובץ מעשי יג' עמ' 20; דר"ז א 4624): דשא דרכו נחלק לאלף ומאתים ותשעים כה וכה דלה שלשים נטיעים בלי חלף האל חמים דרכו. ובפסיוט ברוך אשר אשש (חפס מטמונים צ; דר"ז ב 1425): ברוך נתן טעם וריח באלף ומאתים ותשעים מיני דשאים במרץ ברוך השם בן עדן שלשים אילנות למחיה ולגדור פרץ. ובמדרש תהלים קד, באבער הע' סו: שלשים מיני אילנות הוציא אדם הראשון מן עדן עשרה מהם נאכלים מבחוץ ונורקים מפנים ועשרה מהם נאכלים מבפנים ונורקים מבחוץ ועשרה מהם נאכלים כמו שהם. ועי' אלפא ביתא דבן סירא (אוצמ"ד 464) ועמנואל לב Flora IV/163 - רמז, אולי ר"ל: שלשים מיני אילנות מרמזים לשלשים צדיקים שאין

סה

הַחֲמֵנִי מִן שְׂרָשִׁים / מִיָּי אֵילָנוֹת שְׂרָשִׁים
בְּתֵבֶל הֵם מְשֻׁרָשִׁים / רָמָז לְעִידֹן קְדוּשִׁים

הֵן עֶשֶׂר בְּנֵי עֵינָה / כְּתָמָר וּכְעוּגָם נִמְנָה
וְעֶשֶׂר בְּקָלָף כְּרִמּוֹנָה / וְעֶשֶׂר נֶאֱכָל כֶּתָאנָה

הַסְעִימָם חֲמִשָּׁה צַפִּיחִים / מִתּוֹקִים מְרִים וּמְלֹחִים
חֲמֻצִים חֲרוּתִים לִמְרָחִים / שְׁלֹא יִהְיוּ סְרוּחִים

ע

הַתְּלִיל הָרִים וּגְבָעוֹת / חִיזָק לְאֶרֶץ כְּצֻלְעוֹת
וְעַלֵּיהֶם עֲשָׂבִים /.....

[נ]...../ ה'.....

מ'...../ ה'..... [

[ו]..... שְׁעֵרוֹת.....

עה

סוֹבְבִים.....

וְשִׁבְתִּי.....

..... פֶּר וּמוֹלָדִים / לְמִטָּה.....

[ו].....רֵב / מְסוֹבְבָם מִמּוֹרָח לְמַעְרָב

וּבְלִילָה יָזִים יִתְקַרֵּב / פָּעַם יִתְגַּלְגַּל וְיִתְקַרֵּב

ס

וְשִׁלְשָׁה יְתִדִים הָרָץ / וְאַמְצָעָם בְּגִקְדוּת הָאֶרֶץ

מְצוּמִית וְעוֹרֵב יִרְץ / וּמִחֲדָרִים וְקוֹמַת הָאֶרֶץ

העולם חסר (ב"ר מס ג). - נקוד: וכעונם, ולא אדע מהו (קשה לתקן: עונם = אנס, תוספתא כלאים א 4, ב 15, שכן הוא נמנה על הנאכלין כמו שהם. לבי, שם ח"נ 165 מביא iggas ממני השויפים. וצ"ע). - (סס) צפיהים, לפי הענין פירושו: סעמים, ולא אדע מקורו (ועי' שמות סו לא, סוטה מח ב). - (ע) חרותים למרחים, לא אדע פירושו (כא"ב דבן סירא, שם, מוכא "חרותים" בין הפירות הנאכלין מבחוץ). - (עא) התליל, עשה הרים תלולים. - (עה-פב) מדבר בהילוך המאורות ותפקידם, ולא ירדתי לסוף דעתו. - ושלשה יתדים, "יתד" הוא מנח אסטרונומי לכל אחד מארבעת הבתים הראשיים (מזרחי מערבי צפוני ודרומי) שבשנים עשר בתי מערכת הכוכבים, ראה רודן: 312 p. (1898) Die Religionsphilosophie Abraham Ibn Esra's, MGWJ XLII ועי' בן יהודה (ח"ד 2199) וקלצקין ערך יתד, וסעם "ושלשה" לא נהיר לי, ועי' ראב"ע לתהלים עה ז. - הָרָץ (כך כ"י 4), כ"י 2 חרץ, ואולי עיקר. - מצומח, כ"י 2 מצומח (י מחזקה) וערב. צומח ועורב - עולה ושוקע, השה גשם שו' קכא, וקלצקין ערך צמח ס"ב, ויתכן שהוא רומז כאן לארבעת היתדות: מזרחי (מצומח), מערבי (ועורב), דרומי (ומחרים) - חררי תימן, איב ס (ו) וצפוני (וקומת הארץ - הבית הצפוני הנקרא "היתד העליון", עי' רודן שם).

וְשָׁבְעָה גִלְגָּלִים הִפְרַח / תִּתְהַפֵּף מִמַּעַרְב לְמִזְרָח
[ר] כִּיבִתֵּן מְשׁוּנוֹת בְּאוֹרֶחַ / כָּפִי שִׁיכְנֶס יִזְרַח

וְשָׁנִי מִחֲזוֹרוֹת הַמָּנָה / לְתַקּוּפוֹת וְעִיבוֹר לְבָנָה
הַגְדוֹל מֵעֲשָׂרִים וְשִׁמּוֹנָה / וְתִשַּׁע עֲשָׂרָה לְלִבָּנָה

סה

וּמִגֵּה אֶרְבַּע תְּקוּפוֹת / מִתְשַׁעִּים וְאַחַד תְּכּוּפוֹת
שָׁבַע וּמִחֲצָה עֲדוּפוֹת / וּבְרִיבוּעַם הַשָּׁנִים נֶאֱסָפוֹת

וְחוֹדֶשׁ לְבָנָה נִמְצָא / עֲשָׂרִים וְתִשַּׁע וּמִחֲצָה
וְשִׁמִּי יְדוֹת בְּמוֹצָא / וְשִׁבְעִים וְשְׁלוֹשָׁה חֲרוּצָה

צ

וְהוֹעֲדָךְ חֲמָה מִלְּבָנָה / יָמִים עֲשָׂרָה לִמְנָה
וְשִׁבְעָה שְׁמִינִים נִכּוֹנָה / וְשָׁלֹשִׁים וָאַרְבַּע פְּנִידוֹנָה

וּלְמִחְזוֹר סֵהֶר נִפְגָּשִׁים / עִיבוֹרִים שִׁבְעָה חֲדָשִׁים
וְלַחֲצֵי גֵרֶשׁ נִגָּשִׁים / וְחוֹדֶשׁ כְּעֶלְיוֹן מִקְדִּישִׁים

נִשְׁלַמוּ עֲתוֹתֵי אֲמַצְעוֹן / חֲנוּתָם לְמִלְחָמָת גִּבְעוֹן
מִלֶּךְ הַהֹדָה כִּנְטַעוֹן / הִוָּשְׁבוּ הַמַּעֲלוֹת לְמִשְׁאֹן

צה

[ז]..... הַשְּׂרִיצָה / מִיָּנִי נִפְשׁוֹת כִּיָּצָא

מ.....

פג-סד) כנראה הכוונה לגלגלי כוכבי לכת, ראה לוין, אוצר הנאונים ד', חנינה 55: וכתב נמי רבנו הא"י גאון ז"ל בהוא פירקא דקאמר ריש לקיש (חנינה יב ב) שבעה ריקיעים הם קרוב לדבריו מה שחקרו החז"ים בכוכבים להיות שבעה גלגלי שמים לשבעה כוכבי לכת כל א' וא' יש לו ניהושלא כניהונ זולתו (= רכיבתן משונות באורח). ועי' ברייתא דשמואל, פרקים ה' ז'; לקח טוב בר' א' ד'. - תתהפך וכו', רמב"ם יסודי התורה ג ב: מהן גלגלים טובבים ממערב למזרח. - רכיבתן, כך ג'ל בכ"י 4 (מטשטש), ובכ"י 2: וסביבתם משונות באורח כפי שקנס תורח. - פג-סח) פדר"א 1: חשבון ימות החמה שס"ה ימים ורביע יום תקופות שנת החמה ארבע מתשעים ואחד יום ושבע שעות ומחצה. - תפסות, והנה כנוסחתו. - שבע, כ"י 2: ושבעה (ה תלויה). - ובריבועם, כל' ד תקופות = שנה. - פג-צ) שם 1: וימות חדש הלבנה כס ימים ומחצה וב' ידות שעה וע"ג חלקים (ב ידות שעה = 720 חלקי 1080 דאב"ע שמות יב ב). - צא-צב) שם שם: י ימים כא שעות (= שבעה שמינים) רד חלקים יתרון החמה על ימות הלבנה 1080/29/364 - 876/8/354 = 204/21/10. ועי' רמב"ם, קדוש החדש ו ד', ולפי"ז: פנדיין = 6 חלקי 1080 משעה. ולא אדע מקור המלה (בכ"י 4: פנדינה, ובכ"י 2: פדיונה, וי"ג בראש ה"פ). - עשרה, כ"י 4: עשר. - למנה (כך בשני המקורות), ספק צ"ל: לְמָנָה, ספק: לְמָנָה = למנות. - צב) רמב"ם שם ו י"א. - שבעה, כ"י 2: לשבעה. - צד) לא אדע פירושו. - צה-צו) כ"י 2 נשלמו. - אמצעון, יום ד שהוא האמצעי

[ז].....אות / ... שבע.....

..... מאות / ולעוף אץ מנאות

ק

[ז].....

בנפק וקורקבן ואצבעים / ואינו קולט בשנים

זיקק ל... בגידים / שלמונ חוצה נדודים

[וחלבונם] פנימי עומדים / ובראשם חדים וכדים

זה בחגבים מותרים / כרעים ארוכים מנתרים

קה

וכנסו לרובו מסתירים / ובדגים קשקשים וספירים

זי המותקן / לתמימים / קרסוליו במי תהומים

וראשו למעלה למרומים / וקולו כשכר בעיצומים

ון ליתן לאורח / עקלתון נחש ברית

ועל סנפיריו הקריח / תיכוני חלד כבריח

קי

זמנו לעת זבח / הנקבה מקדם נזבח

והזכר מוכן לשבח / יכרוהו חברים ברוח

וזקקו מתהומי חללים / רובי תנינים גדולים

בארץ תחלה נגדלים / ובסוף לימים נופלים

ונים בעמקי מים / ושוחתים לשרצי מים

קטו

ומדוחק דרי מים / תולים עץ לשמים

בימות השבוע. - חתום, כ"י 2 ספק: חניתם. - נבעון, יהו' יג. - מלך יהודה = חזקיהו, מ"ב כ ח-א. - כנסעון, לא אדע פירושו. - צו) מיני, ספק: שני. - ק) מנאות (נחמיה יב מד), מגין ומספר, ועי' גשם הע' קלג. - קב) עי' גשם שו' קלט-קמ. - נקוד: בנפק. - בשניים, ספק: בשמים. - קג-קד) חולין סד א: אלו הן סימני ביצים כל שכודרת וענלעלת ראשה אחד כד (עטל) וראשה אחד חר סהורה ... חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים טהורה חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים טמאה. - שלמונם, תיקון העטח יתכן בשתי דרכים: (א) זיקק (= הזקיק) לטמא כנידים (כיעי מזור לביצים, עס"י איוב מ יז) שחלמונם חוצה וכו'; (ב) זיקק (לי' זיקק וסיהור) לטהר בנידים שחלבונם חוצה נדודים וחלמונם פנימי וכו' (אולם בכ"י נר' שכתוב בשו' קד: וחלבונם). - קה-קו) עי' גשם שו' קלח, וסדר"א ט: בשני סימנין הן מטהרין בכרעים ארוכים ... ובכנסים מכסין את כל התף (ובמשנה, חולין גז, נמט ד סימנים בחגבים). - קז-קח) עי' גשם שו' קז-קכט. - וקולו כשכוי, לא אדע מקורו, ועי' מדרש ד' בחכמה (אוצמ"ד 105). - לקט) נקוד: לאורח (וכן: בריח), ואוצ"ל: להאריך (לעשות ארוחה לצדיקים). - עקלתון, יש' כז א. - קי) סדר"א ט: ובין שני סנפיריו הבריה התיכון של ארץ עומד. - הקריח, לא אדע כוונתו. - קיא-קיד) ב"ב עד ב, איוב מ לי בכ"י: יכירוהו - בארץ תחלה, הכוונה למין הקרוקודילים המסילים ביציהם ביבשה והן נדנרות בחום השמש.

וְהַמְרוֹם מַעֲלָה / יִשְׁלַח בָּרֶק בְּשִׁלְשֵׁלָה
תַּנְיִינִים בְּחֻפָּה לְהַעֲלָה / וְנִשְׂאִים לְמוֹ לְהוֹבִילָה

נְפֻשׁוֹת בְּחִמְיָשִׁי מְזֻמָּנוֹת / חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת וּקְטָנוֹת
מִלֵּאם פְּסוּדִיָּה קִנְיָנוֹת / הֵיחֹתם לְרִיצוֹי קָרְבָּנוֹת

קב

חֶלֶד בְּדִיבּוֹר יָצָא / הִשְׁרִיצָה נְפֻשׁוֹת בְּמוֹצָא
בְּהִמָּה וְרִמָּשׁ לְהִשְׁרִיצָה / וְרוֹבֵי חַיּוֹת אֲרָצָה

חַיּוֹת טְהוֹרוֹת הֻכְלָלָה / עֶשֶׂר בְּגֵרָה מַעֲלָה
בְּטִלְפִּיִּים וּקְרָנִים לְגִדְלָה / וְאַפּוֹסִיסִים שָׁנִים מִלְמַעֲלָה

חֶק לְסַעֲדַת

קכה

[נ]..... / ת'.....ם

מַעֲשֵׂה [י]..... / ה'.....

[ט]..... בְּנַחַת וְחִיבָה / לְאָדָם ... כְּהוֹבָא

מ..... בַּה / רְמֹז לְעוֹלָם הַבָּא

טוֹב [לְהוֹ]דוֹת זִימֶר / לְכ[וּלוֹ] כְּבוֹד [אוֹמֶר
מִיַּנְיָעָה וּמִרְנוֹעַ לְהִיאָמֶר / בְּרָכָה וְקִידוּשׁ מְשֻׁמֶר
לְכִילָל עוֹלָמוֹ בְּאוֹמֶר

קל

טַעַם בְּגֵן עֵדֶן / מְכַל אֵיבִיָּה לְהַתְעַדֵּן
וּמַהֲדַעַת טוֹב חוֹדֶן / בְּלִי לְהַתְנַרּוֹת בְּמֶדֶן

טַפֵּל מַצְלֵעוֹ עֲנֹרוֹ / וְשֵׁשׁ צִיּוּיִים הִזְהִירוֹ
וּפְתָן פֶּרֶשׁ מְכֻמָּרוֹ / וּבְמִלְכּוּדָתוֹ בִּיזְמוֹ וִיתֵרוֹ

קלה

קז) אוצ"ל: כשלשלה - כשלשלת (צורת הברק). - קיח) בחכה, איוב מ כה, חב' א טו. - קכ), מלאם, ספק: מלאה, תה' קד כד. - קכנ-קכד) עשר, דב' יד ד-ה. - נקוד: בְּטִלְפִּיִּים. - ואפסוסים (חסריים), נשם שו' קמו. - קל-קלב) משונה בית זה שיש בו חמשה טורים. - טוב להודות, תה' צב אדה"ר אמרו (פדר"א יט). - לכולו כבוד, תה' כס ט. - קלד) ווודן, גמר מ'וודון'. - במדן, ל' מדנים (משליו יס ועוד). - קלה) טפל (פ צריה), חיבר לו עזר מצלעו. - ושש ציויים ב"ר סו. - קלו) ויתרו, לא ארע פירושו, ועי' ח. ילון REJ משנת 1926, עמ' 170-171. - קלו) נקוד: טורדו (על צורות הפסק שלא בהפסק עי' ילון, קונטרסים א, עמ' 10, 28-29). - קלח) בר'ג טז-יט. - קמ) ר"ל הנחש שריק על בוראו נצטרע בחברבורות כדין מוציא שם רע (ב"ר כסי' ב"ד; ויק"ר סז ב-ד). - קמא-קמב) טען, נשא רגליו בתוך מעיו (בר' ניד), ואוצ"ל: טמן. - ולדור, לעולם ולדורות. - צלם ואמו, אדם והאדמה (כן סירא מ ב: אם כל חי = אדמה). - וזעז, כך בכ"י.

טורדו מן עלובים / ולדין אתו מחובים
בקוץ תועה ועיצובים / ללידה והריון בעצבים

סענו מורא רע / והנחש עמם ארע
ונרמץ חברבורות נצטרע / תורתו שמוציא רע

קמ

סען במעיו פעמו / ולדור עפר לחמו
ונאדר צלם ואמו / חונן אשר עמו

סע גזירה לשלשתם / ומות עליהם נחתם
וכמו עונש באכילתם / עשור בצום לנקותם

קמה

טלאים הולידו תאומים / רועה וחורש תלמים
הרב הקריב אלומים / והצעיר הביא שלמים

טעה גדול במורא / בהקריבו פרי מאורכה
לכן מנחתו נחפרה / ושעה בכורות צעירה

טמן לאחיו פחו / וסיבע אבן במצחו
והקדים לרצחנים ריצחו / לכן שוכלו אפרוחו

קנ

נעו ונדו בתשובתו / תקק במצחו בריתו
מוצאו יחדל להכותו / הארכה [שב]עת[ים נקמ]תו

ילד שלישי ... /גבירה

ישוב אוהל לסתורה / ובגלוי

יחמו לקראת ... / כנייים בשם יוצרם

קנה

יקלקלו ב... .. / והכעיסו וני[בלו] לצורם

ים נבקע בח... [תם] / יבשתם

ונרפסה מישור ארצותם / וגם נת[מעטה] קומתם

קמ-קמד) טע. אוצ'ל: סען = העמים. - עשור = יום כפור. ולא אדע מקור דבריו. ועי' קרובת "אנן הסהר" שהדפיס א. ראו בספר היוכל לר' יעקב פריימאן ("אמת ליעקב", ברלין תרצ"ו) עמ' 146: ובו נידון יציר כף וכו'. - קמה-קנב) בר' ד א-סו. - וסיבע אבן, פדר"א כא. - נקוד: מאורכה, לכן, לרצחנים. - שוכלו, אוצ'ל: שיקלו, ור"ל: אחד מצאצאיו הרע (תנחו' בראשית יא). - נעו, הניעו. - קנ-קנח) הכונה לדור אנוש, ודבריו מיוסדים בעיקר על אותו מדרש המובא בילקוט סוף בראשית: אנוש בן שת כימיו התחילו הבריות להכעיס ליוצרן ... והכעיסו בני עבירות שנאמר אבי יושב אהל ומקנה ומקנה בסתר (רש"י לבר' ד כ-כב) חזרו להכעיס בגלוי ... ונמר עליהן גזירות ... אחת שנקרע אוקינוס והציף שליש היבשה ואחת שהיה כל העולם מישור וערבה ונעשה הרים ... ואחת שנתמעטה קומתן. - ילד, ספק: יולד. - לסתורה, ספק: לסתורה. - נקוד: כנייים.

יָהּ דוֹ[ר]וֹת] שְׁבָעָה / הִסְפִּיקָם מְוֹן לְשִׁבְעָה
וְטוֹבוּ לָמוֹ לְהַשְׁפִּיעָה / וְנֶאֱמָו דִּינֵי שְׁבָעָה

קס

יֹתֵר טוֹבוּ דִי / מִשְׁתִּי טָפוֹת בְּלִי דִי
מֵה נֶעֱבֹד שְׁדִי / סִפְקִיעַ נַחֲלִי שְׁדִי

יִדְיָהֶם בְּגֵל לְהַפְשִׁיטָה / וְשַׁחַתּוּ תִשְׁמִישׁ מִטָּה
בְּהֶמָּה וְחִיָּה בְּעֵטָה / וְאָדָם בְּכֹלָם שְׁטָה

יְחִיד כְּשֶׁר כְּלִימָם / בְּשֹׁאֲטֵי מִבּוֹל הַנְּעִימָם
בְּרַבָּה הַחֲתִימִים רִשְׁמָם / וּבְרַבָּה מְחָה יְקוּמָם

קסה

יָרָה עֲלֵיהֶם חוּמוֹ / וְחִנָּקָם בְּחֶשֶׁר וְרִמּוֹ
וְהִצִּיל מִבְּיָנוֹ תְּמִימוֹ / שְׁלֵא לֹאבֵד עוֹלָמוֹ

יִיעֲדוּ וְנִינְיוֹ בְּסָפִינָה / יִרְחִים לְשִׁלּוּם שְׁנָה
חֲשׂוֹכָה בְּשֵׁנָה לְכָנָה / וּבְשֵׁנָה חֲמָה נִמְנָה

קע

יָצָא מִתּוֹךְ כְּלָא / וְנָסַן מִחֶרְמוֹן שְׁתִּילִי
וּבְיָמוֹ מְנַחָה מִלֵּא / לֹאֵל מוֹרִיד וּמַעֲלָה

יָהּ מִ... מְרוּמִים / גִּתְּמָלָא עֲלֵיהֶם רַחֲמִים
וְנִשְׁבַּע מֵהֵיוֹת לְעוֹלָמִים / מִיָּם לְחִיבּוֹל אֲדָמִים

יָטַע בְּרִיתוֹ מִשְׁשֶׁת / חֹזֶק רְאִיִּית קֶשֶׁת
מִבּוֹל יְפִנָּה מֵהַגֶּשֶׁת / הֹכֶמֶס לְגִי הַמַּחְרָגֶשֶׁת

קעה

כָּאָצוּ פְּלִיטֵי מְזַעֵר / בְּנוֹת מְגִדָּל בְּשָׁנָעַר
עָצוּ עֲלוֹת לְשַׁעֵר / וְרִיב בְּנָגוּ לְשַׁעֵר

קנט) דורות שבעה מאנש עד דור המבול. - קס-קסב) עי' נשם הע' קעה. - ספקינו (= דיינו), כך נקוד בכ"י, ואוצ'ל: ספקנו (איוב כ כב). - קסג-קסד) סנהדרין קח א; פדר"א כב. - קסו) ברבה (בר' ו ה), וברבה (שם ו יא), סנה' שם. - רשמם, כתב ספק דיוגם. - קסז) חומו, עי' נשם שו' קיח ופדר"א כב. - קסס-קע) המבול התחיל ב"ו אייר (כר' ו יא) וכלה בכ"ו אייר של השנה הבאה (שם ח יד, ורש"י). הרייב חדשי לבנה בתוספת יא יום לתשלום שנת חמה. - קעא) מחרמון שתילי-משתילי חרמון, ועי' נשם שו' קפא. - קעג-קעד) נקוד: פ. ... - אדמים = אדמה (בני אדם). - קעה) בר' ס ס וכו'. - קעז) נקוד: מתשעת, ולא אדע מהו. - הוכמס, כנר' ר"ל שהמבול כמוס ועתיד לבוא במלחמת גנומטנו (נטי מתרונת, עפ"י תה' ב א, שנדרש על גנומטנו, מדרש תהלים שם) ולא

בְּשִׁיבְעַת מִיל הָצִיעַ / וּכְשִׁילִים

4

קס מְסַרְשֵׁן כֹּהֵן לְהָרִים / מְבִיתוֹ לְלִשְׁכַּת פְּלִהֲדִירִן
וְעָמוּ מִזְקְנֵי סִנְהֶדְרִין / לְלַמְדוֹ עֲבוֹדַת כִּיפּוּרִים

מְכִינִים תַּחְתִּיו אַחֵר / פֶּן בִּסְסוּל יֵאָחֵר
לְדַעַת בְּאַיָּה בְּחֵר / שְׁלֹא יִקְדִּים וַיֵּאָחֵר

קסה מְלַמְּדִים בְּכָל יוֹם / סִידֵּר עֲבוֹדַת הַיּוֹם
זוֹרֵק וּמִקְטִיר לַיּוֹם / וּמִקְרִיב וּמַטִּיב בְּצַבִּיחַ

מְסַרוּהוּ לְזִקְנֵי סֵגוּלָה / לְיִזְדְּעִי עֶרְךָ תַּסְלָה
קוֹרָא בְּסִיו לְהַרְגִּילָהּ / לְגִמּוֹר עֶרְךָ מַחִילָה

מַעֲרֵב כִּיפּוּר מִשְׁחָרִים / בְּמִזְרְחֵי לְפָנָיו מַעֲבִירִים
אֵילִים וּכְבָּשִׁים וּפָרִים / לְרַגְלוֹ עֲבוֹדַת כְּפּוּרִים

קצ מְסַרוּהוּ זִקְנֵי בִינָה / אֶצֶל זִקְנֵי כְּהוֹנָה
לַעֲלִיַּת אֲבָטִינִס וַיִּסְפָּה / וְקוֹרְאִים לְפָנָיו בְּתַחֲנוּנָה

מְמַנָּה אֹתָהּ שְׁלוּחֵינֵי / וְגַם שְׁלִיחַ קְהָלֵינוּ
מִשְׁבִּיעִים עָלֶיהָ אֲנַחְנוּ / בְּשֵׁם הַשּׁוֹכֵן בְּקֶרְבֵּינוּ

קצה מִידַת קֶרְבֻּנוֹתֶיהָ הָקִים / רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן לְהָקִים
בְּלִי לְשֹׁנוֹת חֻקִּים / לְהַשְׁמֵר מִמֶּנֶּה צְדוּקִים

מִדְּמִיעִים עֵינָי בְּבִיקוּשֵׁים / עֵת מִכְּתוֹן מִתְפָּרָשִׁים
הוּא דוֹרֵשׁ נִדְרָשִׁים / וְהֵם לְפָנָיו דוֹרֵשִׁים

אדע מקור לכך. - קעז) פליטי מזער. דור הפלוגה שהם צאצאי פליטים מועטים מדור המבול. - קעח) לשער, לשער השמים. - לשער, אולי ל' שערוריה. או: לחם שערים (שופ' ה ח). - קעט) בכ"י: מילה ציע. - קפ) מכאן ואילך תיאור העבודה לפי משנה יומא (ש' קפ-רסז - יומא סרק א; ש' ריז-רכ+רכה-רגנ- סרק ג; ש' רכא-רכד - סרק ב מש' א-ד; ש' רנד-רפח - סרק ה מש' א-ד; ש' רפט-שכ = סרק ז מש' א-ד). - פלִהֲדִירִין, כך בכ"י ('סנהדרין' בלי נקוד). - קפא) נקוד: מִזְקְנֵי, ובשו' קצ: זִקְנֵי. - קפב) מכינים, שטורין: ממינים. - נקוד: בִּסְסוּל ('אחר. - קפו) לזקני, שטורין: זקני, ועי' יומא א ג: מסרו לו זקנים וכו'. - קפח) בכ"י: כמזרחי. - קפט) שטורין: כבשים. - לרגלו = להרגילו. - קצה) בכ"י: לשנת חוקים, צדוקים.

מִוִּגְלָה הָיָה בְּמִקְרָא / קוֹרֵא בְּדַת מִקְרָא
וְאִם נִמְנָע מִסִּיבָרָה / קוֹרְאִים לְפָנָיו לִיקְרָה

ר נִזְאָמִים לְפָנָיו קְדֻמוֹנִים / חִידוֹת נְבִיאִים וּקְצִינִים
מִפְעֵל יוֹשֶׁר כְּהֵנִים / הָיוּ לְפָנָיו מְשֻׁנָּים

נִזְאָמָן לְכֵן מִחֲנֹן / לְפָנָיו אֲבִיחַן חוֹנֵן
דַּת לְמָדוֹ מְשֻׁנָּן / מִקְדָּם עֲשׂוֹת יִכּוֹנֵן
כֹּכַב כְּאֶשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה

רה נִגְדֵי מִדּוֹם חֲמָה / נִמְנָע מִרֹב הַטַּעֲמָה
שֶׁלֹּא יָבוֹא לְתַרְדֵּמָה / וְיִזְיַח צוֹרְכֵי תִמָּה

נִימְנָמוֹ אִם לְהַטְעִית / פִּרְחֵי לִוְיָהּ לְהַבְעִית
מִכֵּים בְּאֶצְבָּע אֲמָצְעִית / שִׁמּוּרוֹ לְגִי מִרְעִית

רי נִזְאָמִים בְּקוֹל גְּדוֹל / אִישׁ כְּהֵן גְּדוֹל
הַסּוֹף בְּרִיצָפָה לְבִדּוֹל / שֶׁן מִשְׁהָרָה תִּחְדּוֹל

נִקְיֹת אוֹם קְנִיָּה / בָּךְ הַיּוֹם תְּלִוְיָה
נִצּוֹר שִׁמּוּר בְּנִיָּה / שִׁיר הַמַּעֲלֹת לִידִידְיָה

נִיְהַלְוֶה רֹבֵי קְהִילָה / בְּהִבָּרָה כָּל הַלְלִיָּה
מִשְׁמִיעִים שִׁיר וְתִהְיֶה / לְאֵל נִזְרָא עֲלִילָה

רטו נִגִּידִים חֲצוֹת לֶאֱנוּרָה / כְּנֶכֶר עַת יִקְרָא
מִהֶם תִּמְלֵא עֲזָרָה / קוֹדֵם הַנָּךְ הַשְׁחָרָה

קצט) אוצ'ל: מסבירה (או: מסבירה). - רה) נקוד: הטעמה. - רו) אוצ'ל: ויזנית. - נקוד: צורכי.
- רז) אם: הונה מ'אל'. - להטעית: לא ארע פירושו, ועי' שו' רכ. - רח) שימורו (שטורין:
ישימוהו), כדי לשמור אותו בשביל ישראל (מי מרעית, עפ"י תה' ז ועוד). - רי-ריב) השוה
הלשון בעבורת "שבעת ימים" (שטורין 104). - בניה, "נו" בססק. - שיר המעלות, תה' קכו, עי'
יזמא יס ב, ו"שבעת ימים" שם. - רינ) בהברה (שטורין: בהכרה), יזמא שם: מיקרי ירושלים לא
היו שניין כל הלילה כדי שישמע כ"ן קול הברה ולא תהא שנה חוספתו. - רטו) נגידים, ד בססק.
לאמרה-יקרא, שטורין: לאורה-יקרה. - רטז) נקוד: הַנָּךְ הַשְׁחָרָה. - ריז) נקוד: נֶכֶר. -
לידעה, מטושטש. - ריט) בכ"י: נְהָרוֹ קִנִּי מִזְבְּחִי, ועי' יזמא נ מש' א: האיר פני כל המזרח. -
רכ) להטעיתם = להטעותם (ועי' שו' רו), התיי' במלת "טעות" השרישה בהמשך הזמן, וכן
אמרו: טיעות (במקום: טעות), מו' שעכטער ב 283-284, אסף: מספרות האנונים 215. - רכב) פסות
(הטיל פיס), כך בכ"י. - רכז) נקוד: אִיכְרִים (אבל בשו' רלח וְהָאִיכְרִים). - רכה-רכז) שטורין:
ניטבל (בכ"י: ו תלוייה). - ארבע וכו', ארבע טבילות ושמונה קירושיה היו בתוך המקדש

נצַר הַמְמוֹנָה לַשְּׁעָה / בְּעִימִים שׁוֹאֵל לִידְעָה
זִמְן שְׁחִיטָה הַגִּיעָה / שְׁלֹא לְהוֹסִיף וּלְגַרוּעָה

נִהְרֹו פְּנֵי מוֹרֶחַח / מַחְבְּרוֹן עֵת הַזֶּרֶחַח
שְׁלֹא לְהַטְעִימָם יְרִיחַ / לְהַקְרִיב קָרְבַּן יְרִיחַ

רכ

יִבְחָנִים בַּמֶּר...סוֹת / שְׁמוֹנִים בְּאַרְבַּע פְּרִיסוֹת
לְשְׁחִיטָה וּלְזִרְיקָה פְּסוֹת / וּלְדִישׁוֹן וּלְהַקְרִיבָה מִתְּפִיסוֹת

נִכּוֹנִים בְּזִרְזוֹת וְנִמְהָרִים / לְהַעֲלוֹת לִפְּשֵׁי אֵיבָרִים
רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן לְהַתְרִים / שְׁלֹא יִהְיֶה מִתְּאַחֲרִים

נִקְדָּשׁ וְנִטְבַּל וְנִקְדָּשׁ / אַרְבַּע בְּתוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ
בְּשִׁמוֹנָה קִידוּשִׁים יִקְדָּשׁ / וְרֹאשׁוֹנָה חוּץ לַמִּקְדָּשׁ

רכה

נִבְדֵּל לְכֹהֵן וּלְשֹׁרֶת / תָּמַשׁ טְבִילוֹת יִשְׁרָת
מִכִּיּוֹר יֶרֶחַץ בְּמִסְוֶרֶת / הוֹכֵלְלוּ לְקִידוּשִׁים עֲשֻׁרָת

סָדִין שְׁלִבּוּץ פָּרְשׁוֹ / מִרְאִיתוֹ מַעַם יִכְסּוֹ
קִידֵשׁ תַּחֲלָה בְּכִסּוֹ / וְדִיו וְרִגְלָיו נַעֲשׂוּ

רל

סָחָה גִּסְפוֹ בְּטָבִילָה / בִּירְדָּ לְבֵית הַטְּבִילָה
וְעָלָה וְנִסְתַּפַּג בְּחִמְלָה / וּבִגְדֵי זָהָב אֶסְטָלָה

סָכַם וְקִידֵשׁ שְׁנִיָּה / מִקִּיתוֹן שְׁלֹזָהָב עֲשׂוּיָה
הִבְיָאוּ לוֹ בְּרִצְיָה / עוֹלֵת תָּמִיד הָעֲשׂוּיָה

טבילה אחת ושני קידושים מחוצה לו (יומא 1 מש' ג, ועי' שו' רל). - רכח) נקוד: כְּפִסְקוֹת. - רכט) נקוד: שְׁלִבּוּץ (אבל בשו' רלנ: שְׁלֹזָהָב), וכן בכמה כ"י (משנה קריפמן). - רל) קידוש תחילה. גירסת המחבר ביומא 1 היתה: פָּרְשׁוֹ סָדִין שְׁלִבּוּץ בִּינוּ לְבִין הָעַם קִידֵשׁ יָדִיו וְרִגְלָיו שֶׁסִּירַד וכו' בִּירְסַת כִּמָּה כ"י (משנה קריפמן) וכ"י Lowe, ובכמה דפוסים בסוגריים), וכן בשירי העבודה שסודין 166: יַעֲשֶׂה מִחִיצָה בִּינוּ לְבִין עִם וְקִידֵשׁ וטבל (והכוונה לטבילה ראשונה, כמזכר מהמשכן), ולפ"ז אין זו "גירסה בורית" כדעת בעל דקדוקי סופרים (יומא שם), אלא חילופי מסורות יש כאן, וממילא נבין את דברי המחבר בשו' רכה-רכז, המתנדים למפרשי המשנה הנ"ל (רש"י, ברטנורא) ולדברי הנמרא יומא לב א. - בְּכִסּוֹ (כך בכ"י) = בְּכִסּוֹת, בעורו לבוש. - רלא) סָחָה, רחץ (תרומם ויק' סו כד ועוד). - רלב) בְּחִמְלָה, אֶסְטָלָה, כך נקוד בכ"י. בחמלה = בחמילה. מִן סָדִין (נדרים נה ב) - רלג) סָכַם, כנר' פירושו: תָּכַף וְהִסְמִיךְ, (ימין שהוא סוכם את הארבעים", מכות כב ב). - נקוד: מְקִיתוֹן. - רלד) נקוד: בְּרִצְיָה. ואולי ל' רִצְיָה.

רלב מנחם וולאי: סדסי רבינחמיה בן שלמה בן הימן הנשיא

רלה שמו לשחיתה מושק / קרצו ואחר מירק
קיבל דמו במורק / ועל המזבח זרק

סמך למקדש במישרים / להקטיר קטורת עתרים
ולהיטיב גירות שחרים / להגיד הראש והאברים

רמ סידר חביתים במיסק / וגם יין לנסך
מחמץ חמים במסך / לזקן ואסתנס להסך

סקרוהו לפר ולהשית / וסדך לפרוש בראשית
מעם ניבדל להרשית / וקידש פעם שלישית

סוגל לטבול ברחיצה / וגסתפג בעת יצא
עט לבנים בדיצה / ורביעית קודש במרוצה

רמה סגנים מפילי פיסיו / קונים פר מנכסיו
להזכיר עליו מעשיו / ומעשה קרוביו וניסיו

סידרו למערבית המזבח / בין האולם ולמזבח
ראשו דרומית המתיח / ונפסו צפונית השטח

רנ סוגב כהן במזרח / ופניו למערב היפך
נוכח ארון פאורח / תלה סיברו בצרח

זפף ידיו עליו / חזק בסמיכה אציליו
מזכיר יוקש מעליו / התודות כך בפילוליו
וכך היה אומר)

והפך בשמאול זימנו / להיכנס לדביר קונו

רלה) מושק. לא אדע פירושו (וואלי ל' שירקא דמעייא. פסחים סח א). - נקוד: ואחר (וכן בכ"י קויסמן יומא ג ד). - רלה) להניד, כך בכ"י. ולא אדע מהו (יומא ג ד: ולהקריב). - רלס-רמ) נקוד: סידר, במסך, לנסך, במסך. ולא אדע מהו במיסק-במסך. - רמא) סקרוהו לסר ולהשית (כך בכ"י). נ"ל ס"ס. והיה כאן רמז למשנה יומא גו: הביאוהו לבית הפרוה. - להרשית, לא אדע מהו. - רמד) קודש, אוצ"ל: קידש. - רמה) מנכסיו, יומא נא ב: משלו הוא מביא ולא משל ציבור. - רמו) נקוד: וניסיו. - רמו-רמח) יומא ג ח. - רמס) ופניו, שטודין: ועיניו. - רג) כאורח תלה, שטודין: מאורח נתלה. - בצרח, בקול של תפלה. - רנא) נפח (הרים והניף), שטודין: נפל. - רנב) יוקש, שטודין: עקש. - רנד) יומא ה מש' א. - רנה) מנירים, חולין צ ב: פרוכת עוביה ספח ועל שבעים ושנים נירים נאורת. - רנו-רנח) יומא שם שם. - נקוד: סויקמא. - רס) נקוד: הקרכות. - מלסעמו, נ"ל: לסעמו, או: בפעמו (שו רסג). - רסא) בחלק, בלב נשבר, ואוצ"ל:

רגה

פְּרָכוֹת הָיוּ שְׁתֵּים / [מִנִּי] רִים שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם
מִקּוּדָשׁ לְקוּדָשׁ בֵּינָתִים / בְּפִתְחָם מִלְשֹׁר עֵינַיִם

פְּרוּסָא הַחִיצוֹנִית / מִדְּרוֹמָא / וְהַפְּנִימִית מִצָּפוֹן חֲסוּמָא
וְרוּחַ בִּתְיָהֶם אָמָה / לְ[צִ]עַד כּוֹהֵן סֻיָּמָא

רס

פְּקִיד מִהֶלֶךְ בִּינִימוֹ / וְצִסְנָה מִהֶלֶךְ בְּתוֹמֹ
פְּנֵי הוֹסֵף לְדְרוֹמוֹ / שְׁמֹאֵל הַפְּרָכוֹת מִלְסַעְמֹ

פְּסִיעָתוֹ מוֹיֵיעַ בַּחֲלֶךְ / מִבֶּן הַבָּדִים לְהֶלֶךְ
יִהְיֶה בְּאֶמֶת לְהֶשְׁלֵךְ / לְפָנַי מְלָכִים מִמֶּלֶךְ

פִּיִּס לְדַחוּק עֲצָמוֹ / שְׁמֹאֵל הַפְּרָכוֹת בְּסַעְמֹ
נָסַל הַמַּחֲמָה לְעוֹמוֹ / מִמַּעַל לְגִזְרָה בְּשׁוֹמוֹ

רסה

נִיעַר מִכֶּף הַקְטוֹרֶת / חֲמָרָה לְנַחַל בְּצִבּוֹרֶת
מִעֵשֶׂן יַעֲלֶה הַתִּימּוֹרֶת / הִסִּיקוּ כַּמְקַל בְּחַפְצָאֶת

צָבַט הָעֵיקָר לְגִזְחֵלִים / עָתָרוּ מִלְמַשְׁמֶשׁ בְּכָתָלִים
סָבִיב סָבִיב מִתְנַלְגָּלִים / וּבְרִיבּוּעַ הַדְּבִיר זֻחָלִים

רע

צוּפָה בְּפִיזוֹת אֶרְבַּע / נְטִיתָ עֵשֶׂן בְּרוֹבַע
לְהִשְׁרוֹת שָׁם הַשׁוֹכֵב / וַחֲשֹׁר לְעוֹלָם שָׁבַע

צָעַד מִשָּׁם בְּמִרוּצָה / כְּכִנִּסְתּוֹ כֶּן יָצָא
תְּפִילָה קִצְרָה יְפוּצָה / בְּבֵית הַחִיצוֹן בְּדִיצָה

צִיפְצוּפוֹ בַּל לְהֶאֱרִיכָה / שְׁלֹא לְהַתְעוֹת מְבוֹרָכָה
תִּהְיֶה שְׁנֵתִינוּ מְבוֹרָכָה / לְהִזְלֶה [נִשְׁמִי] בְּרָכָה

בהלך = בהליכה. - רסב) תה' נה כנ. - רסנ) פייס, לא אדע מהו וועי' יומא שם: מהלך לשמאלו עם הסרוכת וכו'. - בפעמי, בלכתו. - רסד) לעומתו = לעומתו. - לניזרה, על הגליון הערה: בניה וזרה צפה, ולא אדע פירושו. - רסה) חמרה, צברה, ל' חמרים חמרים (שמות ח י). וועי' עוקצין ב ה. - בכ"י: חמרה לנחל בצבורת. - רסו-רסח) יומא נא: נתן בה עיקר מעלה עשן היה מתמר ועולה כמקל עד שמניע לשמי קורה כיון שהניע לשמי קורה ממשש ויורד בכותלים עד שנתמלא הבית עשן. - צבט, ל' ויצבט לה (רות ב יד). עתרו = עשנו. מלמשמש, לפי הציטט צ"ל: למשמש. או: ממשמש. - רסט-רע) ראה ויק"ר כ ד: בשעה שהיה צופה ורואה עשן של מערכה עולה לדרום היה יודע שהדרום שבע עולה למערב היה יודע שהמערב שבע עולה למזרח היה יודע שהמזרח שבע וכן כולם. - וחישר, נ"ל: [וחשר. - רעא) ככניסתו, כלו' מהלך אחורנית (יומא נ א). - רעב) יפוצה, עיי' גשם העי' יב. - רעט צפצופו תפלתו. - להתעות, נ"ל: להבעית (יומא שם).

מנחם זולאי: פיוטי רבי נחמיה בן שלמה בן הימן הנשיא רלד

צוֹרֶךְ וסִרְרָה הִסִּירָה / וּתְפִלַּת עוֹבְרִים הַעֲבִירָה רעה
וּלְאִנְשֵׁי הַשָּׂרוֹן הִעֲתִירָה / מְלַעֲשׂוֹת בְּתִיָּהֶם קִבְּרָה

צָנָה הָדָם בִּימָגוֹ / וּנְטָלוּ מִן הַמִּמָּרֶס
לְמָקוֹם שְׂנִיכָנָס יָכָנָס / וּבְמָקוֹם שֶׁעָמַד יָפִלָס

צָבַר הִדְּיוֹת כְּמַצְלִיף / שְׁלֹשִׁים וְחֲמֵשׁ לְהֶאֱלִיף רפ
אַחַת לְמַעַלָּן יֶאֱלִיף / וְשָׁבַע לְמִשְׁן מְלַחֲחִיף

צָרופִים מְשָׁבַע לִישָׁב / אָחַת בְּכוֹלָם תִּחְשָׁב
מַחְצֵי גוֹרָן לְהִקְשָׁב / כְּמוֹ שֶׁשָּׂה בַחֲשָׁב

צִיר כְּהִדְּיוֹת רִיצָה / מִשֶּׁם לְהִיכָל יָצָא
הִנִּיחַ הָדָם מִלֵּהמִּצָּא / בָּכֵן שְׁלֹזָהּ בְּרִיצָה

צִדָּד הַשְּׁעִיר לְעוֹמוֹ / שֶׁחֲטֹו כְּדָרְךָ יוֹמוֹ רסה
קִיבֵל בְּמִזְרָק דָּמוֹ / וְנִכְנָס לְמָקוֹם פָּעָמוֹ

צָפָף כְּרֹאשָׁנָה לְהֹאֵת / מֵאָחַת לְשָׁבַע חֲרֹחוֹת
כְּשֶׁשֶׁת הָאֶפֶד לְחֹזוֹת / פָּלַח עֲגוּלָה מְלִבְחוֹת

שִׁפְרָר בְּדוֹכָן בְּרָכָה / שָׁאֵת יָדָיו לְמִבּוֹרְכָה רצ
בְּשֵׁשִׁים גְּבוּרִים לְהַעֲרִיכָה / מוֹל יָקוֹד מַעֲרָכָה

שָׁקַד לְקַדֵּשׁ חֲמִישִׁית / יָדָיו וְנִגְלִיז כְּרֹאשִׁית
וּפָשֵׁט וְטָבֵל שְׁלִישִׁית / וְעָלָה וּסְפָג הִישִׁית

רעה-רעו) יומא ע ב, גשם הע' יח. - וסררה = ושררה (ירוש' יומא ה ב). - העתירה, יתכן גם
הַעֲתִירָה = העתיר. - רעו) בכ"י: בימנס (יומא ו ז) ומטלו. - רעח) יומא ה ג. - יפלוס, יכוון
דרכו. - רעס-רפ) שלשים וחמש, חמש פעמים שבע הזאות שהוה כמצליף (יומא שם מש' ג-ו.
רמב"ם, עבודת יו"כ ג ה). - להאליף - יאליף, לא אדע כוונתו. - מלהחליף, שלא יטעה (יומא
נה א). - רסא-רפב) לישוב, לא אדע מהו. - אחת בכולם, כל' אחת ואחת ושתים וכו'. -
מחצי גורן, ראה שו' רפח. - כמו ששה, נ"ל פירוש ל"כמצליף" (וכן בשו' רפח) ור"ל: שבע
ההזאות היו זו למטה מזו מכנוד הכתפיים ולמטה (רש"י יומא נה א) כששת השמות של שבטי ישראל
שבכל אחת משתי אבני האפוד (שמות כח ט-י; רמב"ם, כלי המקדש ט ט). - רסד) מלהמצא, לא
אדע כוונתו. - על הגליון: מנמרה. כנר, פירוש ערבי ל"כין". - רפה) לעזמו, ראה שו' רסד. -
כדרך יומו, כדן עבודת היום ש"כל עבודות יום הכפורים אינן כשרות אלא בו" (יומא לב ב). -
רפו) למקום פעמו, למקום צעדו הראשון (נכנס למקום שנכנס, יומא ה ד). - רפו) צסוף, דחק עצמו
(עומדים צפופים, אבות ה). ועי' שו' רסג. - רפח) ראה שו' רפב. - פלח עמלה, כיני לסנהדרין
כ"חצי גורן" בשו' רפב (מש' סנה' ד ג), ולא אדע כוונתו. - רסט) מכאן ואילך עי' יומא ז א-ד. -
שיפרר, אמר ברכה נאה ומשופרת. - רצ) בששים גבורים, בששים אותיות שבברכת כהנים (שהש"ר

שְׁחוּט לְכַשׁ בְּנוּעַם / וְקִידֵשׁ שְׁשִׁית כְּטַעַם
וְהַקָּרִיב כְּפִי פַעַם / אֵילֹו וְאֵיל הָעַם

וְיָדֵב לְרוּכָב שְׁבָעָה / חֹק כְּבָשִׁים שְׁבָעָה
מֹוֹל יוֹלָדֶת שְׁבָעָה / הָיִוְתָם לְכַפָּרָה וּתְשׁוּעָה

רצה

תִּכְף מַעֲשֵׂי בְמַהֲרָה / וְשְׁבִיעִית קִידֵשׁ בְּטַהֲרָה
יָרֵד וְטָבַל בְּתַסְאָרָה / וְנִיטְפַנּוּ בְּסָדִין בְּרוּרָה

תִּלְבּוֹנֶת לְבָנִים עֶטָה / לְהִלְבֵּן כִּיתָמִי מְעוּטָה
קִידֵשׁ שְׁמִינִית כְּנוֹטָה / כְּדָת וְלֹא סָטָה

ט

תִּהְלֹכוּ לְקוֹדֵשׁ שְׁתָּה / לְהוֹצִיא כָף וּמִחְתָּה
כְּפִי בִיָּאָה אֶתָּא / פְּעָמָיו בְּלִי הִנְבְּהֻתָּא

תְּשִׁיעִית קִידֵשׁ בְּחִילָה / וְ[יָרֵד] וְטָבַל וְעָלָה
חֲמֵשׁ טְבִילוֹת כִּילָה / בְּשֹׂאֵב לֹאֵס יִתְנַהֲלָה

תִּלְבּוֹשֶׁת זָהָב עֶטָף / וְקִידֵשׁ עֲשִׁירִית בְּשָׁטָף
וְשִׁטְחוּתָיו דּוֹבְבוֹת נֶטָף / כְּהִשְׁלִים קִידּוּשָׁיו וִיטָף

שה

תִּיבְעַר גִּירוֹת מְעוּרָה / כְּנַעֲרָב אוֹסֵל בְּאוּרָה
הוֹדִיָּה לְעָרָב יִגְמוּרָה / עוֹזֵן עֲמוֹ לְהַסִּירָה

תִּקַּף לְהַקְטִיר קְטוֹרֶת / שְׁלֵבָן הָעֲרָבִים בְּתַסְאָרָת
שִׁילָם מְלֹאכֶת עֲתָרָת / כְּמוֹ מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת

שי

ג. הנה מטתו) כנגד ששים אמות (ז) שהיו מקורשים למזבח (ובחים סב א.) - רצב) וספג הישית, ג'ל
מנומנם. - רצנ) שחוס, בנדי זהב (מ"א י טו.) - רצה) לרוכב שבעה, שבעה רקיעים (חנינה יב ב.) -
רצו) יולדת שבעה, כינוי לציון (יר' טו ט, פסיק"ר סוף כו.) - רצח) ברוורה, ברה נקיה. כאן התחיל
המעתיק בשו' שט ונוכר ומחקה. - רצט) תלבונת, אוצ"ל: תלבושת. - כיתמי, שטורין: בית מ'. -
כנסה, לא אדע מהו. - שב) כפי ביאה אחת = ככניסתו כן יצא (שו' רעא). - בלי הנבחותא,
שאינו מרים רגליו לססיעה נסה, ועי' רמב"ם עבודת יו"ד כ א. - שד) בשאב, ג'ל כינוי למים.
ור"ל: במי מקוה הנבעים ממי השלוח ההולכים לאס (יש' ח ז). שטורין: בשא בלאס. - שה) בשטף,
מים שוטפים. בכ"י ספק: כשטף, משטף. - שו) הלשון עס"י שה"ש ד יא ז י. - ויטף, לא אדע
כוונתו. - שז) חיבער, תודלק. במשנה (יומא ז ד): ולהיסיב, ועי' ברטנורא שם, ותוספות יומא עא
א. - כנערב, כלו' בין הערבים שאור וחשך משמשים בערבוביא. - שח) הוריה, בכ"י ספק: הוריה,
ספק: הורים (כך שטורין). אולם הכוונה לנשיאת כפים, ראה, "אזכיר נבורות" (דר"א 2230) אות ת:
תכלית מעשים גרות הבעיר טרש כפים קדש ופשט; ועי' שטורין 139 (עד לא רגיל וכו'), 181 (וסמים
עם גרות יתמור נשא ידיו וכו'); עבודת נבירול אות ת. - שט) שלבן. = של בכ - שי' שילם = השלים.

מחן למלא רחמים / ערך בעד צמים
צלול לניבכי ימים / חטאים וגם אשמים

תופל ולכן ונחצירו[ו]ת / תהב ותבעירה וקברות
והמפתח והצעיף [וה]עבירות / לעד כל נזכרות

תתל שעיה משער / ומסטין לחפור בנער
תומת שלושה הער / ופישע וניגהם הנער

ססו

תופר אופיר היפרידה / וכסות עצמו העדה
ליחוו לביתו עידה / להקריאם בשמחה ותודה

נהדר בלי מכלום / חד כרץ בשלום
משמה אאריך הלום / היותו לעצת שלום

שכ

ב* / שריד מעבודה אחרת לר' נחמיה (?)

כ"י וסטמינסטר III⁶ (דף אחד בלי ניקוד), המכיל את השריד הבא. אינו אלא חלק מכ"י 6-7 המובאים בהקדמה לסימן ב. עובדה זו בצירוף צורת הפיוט ולשונו מחייבות ליחס את השריד הזה לר' נחמיה. אלא שכאן כנראה קטע מעבודה אחרת, כמוכח מסימני האלפביתי (ואולי סימן שמו) השונה מזה שבעבודה הקודמת במספר החזרות של אותיות הסימן: אות "מ" חזרת כאן יח פעמים, ועדיין לא גשלים מנינה (מסתבר שחסרים כמה בתים בראשו, ואולי גם בסופו). אף השורות לג'ד, המקבילות בתכנן לשורות קפ-קפא שלמעלה, מעידות על עבודה אחרת. הקטע מתחיל באמצע תיאורם של חניזת הדגלים מסביב למשכן (במדבר ב"ג) ועובר לבגדי כהונה דוורש טעמיהם.

שיב צלול, השליך במצולה. - שיג-שיר) תופל - וקברות, כינויים לחטאים שחטאו ישראל במדבר, ע"י אונקלוס ויונתן ורש"י לדב' א א; ועי' במד' יא א-ד לד. - והמפתח והצעיף, לא אדע כוונתו. - שטו) שעייה משער, לא אדע מהו (אנו נזכרים ביש' כד יב: ושאיח יוכת שער). - לחפור, להחפיר. - שטו) תומת שלשה, זכות אבות. הער - העירה (כל זה מתפלת הכהן). - הנער = גער והשלך. - שיז) תופר אופיר, בגדי זהב. - שיט) מכלום, לי' כלימה, ור"ל: בלי כל שמץ פסול. - חד = חדה, שמח. כיץ = כיצא, וכן שטודין 175 שו' כס: ויץ בלב נהוץ. - שכ) יאריח, לי' ארוחה וסעודה, ועי' יומא ז ד (יום טוב היה עושה וכו').

ב* [שריד מעבודה אחרת] א-ד) ברייתא דמלאכת המשכן פרק יג (ילקוט פקודי ר' תכו, אוצמ"ד 303): כיצד היו הלוים משמרין במשכן בני קהת משמרין בדרום... חוצה להן שלשה שבטים ראובן שמעון גד, בני גרשון משמרין במערב... וחוצה להן שלשה שבטים אפרים ומנשה ובנימין (= בני רחל), בני מררי היו משמרין בצפון... וחוצה להן שלשה שבטים דן אשר ונפתלי (= נחש

מַעֲרַב בְּהַשְׁמַחְיָה לְהֵשֵׁת / גִּרְשָׁן] ... [ש]ת

וְיִזְי רַחֵל לַפְרוּשֶׁת / כְּמֵאֲזִי[ם] וְעַקְרָב וְקֶשֶׁת

מִרְרִי צְפוּנָה דְלוּגִים / וְנָחַשׁ וּמַעַד[ן] ... גִּים

וְעִימָם אֵילָה עֲרוּגִים / כְּגִדִי וְדָלִי וְנִגְי[ם]

מְשׁוּלִים בְּמֵאוֹרוֹת שְׁנִים / וְכַעֲפֹר שְׁנֵי שְׂדִים

כְּנֻת מְשִׁנֵי עֲבָרִים / וְכַעֲרָבִים לִיבְלִי מִים

מְוָהִירִים כְּוָהֵר כּוֹכָבִים / קָרוֹאִים סְעֻלַת חֲבִיבִים

כְּעֶסֶר אֶרֶץ חֲשׁוּבִים / שְׁלֹא יִסְפְּרוּ מְרוּבִים

מִסְתַּקִּים וּרְבוּקִים וְעֻזֻקִים / מְשׁוּלִים כְּרַגְבִים מְתוּקִים

תַּת לַחֲמָה מִשְׁחָקִים / וּמִמִּיָּה מַצּוֹרֶת חֻזָּקִים

מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה / כְּשַׁחַר מִמְּזֶרַח לְשֵׁאִיפָה

שְׁלֻחִיָּה כְּסַרְדָּס לַהֲגִיפָה / וּבִוְהָבִים שְׂבָעָה מְחוּפָּה

מִשְׁכָּנָה בֶּן מוֹחָן / וְעַמִּיד אֶשׁ וְעָן

וְעֶרְפָּלוֹת שְׂבָע מוֹעָן / לְמַחְנָה סָבִיב מוֹעָן

מִוְכָחִים מִשְׁפָּחוֹת לְחִבִּיר[ה] / ... בְּכֶתֶר יִקְרָה

וּמֵהֶם בְּגֹד סִרְרָה / ... [כ] בּוֹדָה לְעִשְׂרָה

מַעֲשֵׂר עָלָה לְתֵרוּמָה / נֶכֶד שְׁלִישִׁי לְהִתְרִימָה

כּוֹלֶם בְּתוֹחֻמָּם לְהִשְׁלִימָה / וְזֶה עִמָּם לְהִקְיָמָה

מִשְׁר[ת] ... [ג] ... נֶגָה / [ו] מְלוּבָשׁ בְּגָדִים שְׁמוּנָה

לְחוּק ... [ג] ... [ג] / בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִתָּנָה

ומעון ואילה, בר' מס יז - כא). - לפרושת, לא אדע פירושו. - אילה ערוגים, הלשון עפ"י תה' מב ב. - על היחס שבין יב שבטים ליב מזלות ע"י תנחומא ויחי סי' טו; כמ"ר יד יח; והשוה שטודין עמ' 137-138. - ה-ו) משולים וכו', הכוונה למשה ואהרן. - כנעת, כמד' כד ו. - משני עבריים, לא אדע סעמו. - וכעריבים, יש' מד ד. - ח) מרובים, צורת רבים של "רוב", השוה לעיל שו' רג. והושע ח יב. - ט-י) ורבוקים, לשון ענל מרבק, ש"א כח כד ועוד. - ועזקים, עפ"י יש' ה ב. - כרגבים מתוקים (= כעסרי), עפ"י איוב כא לג. - מצורת, אוצ"ל: מצורים. - יא-יב) שה"ש וי' נדרש על חיות הדגלים (תנחו' במדבר סי' יא). - ממזרח לשאיפה, עפ"י קה' א ה (שואף וזרח). - שלחיה, שה"ש ד י' ולא אדע כונתו. - ובוהבים שבעה, שבעה וזהבים היו בבית המקדש, שמ"ר לה א. - יד) וערפלות שבע, שבעה עמי כבוד, תנחו' שם יב. - טו-טז) לא אדע כונתו. - יז) נכד שלישי, לוי בן יעקב. - יח) לא אדע פירושו. - כ) כד מתעט כהתה, ב"ק קי ב.

מְלֻבּוּ[שִׁיו] מְכַפְּרִים / כְּקוֹרְבֵּן עוֹלוֹת וְגִדְרִים
אֶסּוּד [לְעַ]בֹדֶת זָרִים / [וְ]צִיץ לְמַעֲזֵי תְּוֹאֲרִים

מַעִיל חִיה יִקְרַע / לְבַעֲלֵי לְשׁוֹן הָרַע
וְחוֹשֶׁן לְמַשְׁפָּטִים יִגְרַע / וְאַבְנֵט לְחוֹשְׁבֵי רַע

מְכַנְסִיִּים לְגִלּוֹי רְחֻמִּים / וְכַתּוּנֹת לַשְּׁפּוֹכֶת דָּמִים כה
וּמִצְנָפֹת לְעִיגִים רָמִים / מְכַפְּרִים כְּמוֹ שְׁלָמִים

מִיבָחָר לְכַהֵן וּלְשָׂרָה / הָיִיתוּ כְּמִלְאָכֵי הַשָּׂרָה
וְרוּחַ עָלָיו לְהַשָּׂרָה / בְּעֶשְׂרֵי בָיִם עֲתָרָה

מִי שָׁמַע כְּזָה / בָּיִם צוּם הַכְּזָה ל
קֶצֶר יָמִים וְנִיבָזָה / מְשָׁרָה לְאֵלֵי זֶה

מִי יִמָּחָה בְּיָדוֹ / וּרְצוֹנָה הוּא כִּיבּוֹדוֹ
לְעַבְדּוֹ וְיָלָה סוּדוֹ / סְלֹל יוֹשֶׁר פְּקוּדוֹ

מִשְׁלֹשָׁה בִּירַח אֵיתָנִים / יִפְרִישׁוּהוּ שְׁבַעַה וְקָנִים
שְׁלֹשָׁה מֵרָאשֵׁי ... / וְאַרְבָּעָה מִפְּרָחֵי כוֹהֲנִים

מְכַל יְמֹת הַשָּׁנָה / עֶשְׂרֵי נִבְחָר לְשׁוֹשְׁנָה לה
חֲטָאִים בּוֹ לְהַלְבִּינָה / וּמִסְטֵן בְּנֶעַר לְלַעֲינָה

כא-כו) ערכין טז א: מה קרבנות מכסרין אף בנדי כהתה מכסרין כתנות מכסרת על שסיכות דמים ... מכנסים מכסרים על גלוי עריות (- גלוי רחמים) ... מצנפות מכסרת על גסי הרוח (- עינים רמים) ... אבנט מכסר על הרהור הלב (חושבי רע) ... חשן מכסר על הדין ... אסוד מכסר על עבודת אלילים ... מעיל מכסר על לשון הרע ... ציץ מכסר על עזי פנים (מעיד חוארים). - חיה לא אדע מהו. - למשפטים, ספק: לנישפטים. - לשפוכות, כך בכ"י. - כח) להשרת- להשרות. - עתרת. כינתי לתפלה ועבודה. ראה לעיל שו' שי. - כט) הכוה, יש' נח ה. - לב) עמס גז. - סלול,